

DOI <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2025.2415>
УДК 81'42=811.161.2

ТРИ РОКИ ВІЙНИ – ТРИ НОВОРІЧНІ ЗВЕРНЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ: ВІД ІДЕЙ ДО СЛОВЕСНИХ ЕФЕКТІВ

Потапенко С.І.

Київський національний лінгвістичний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8623-3240>
serhiy.potapenko@knlu.edu.ua

Андрійко В.І.

Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-5354-9445>
andriyko_vasyl@kneu.edu.ua

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/> or send a letter to Creative Commons, PO Box 1866, Mountain View, CA 94042, USA.

У статті доведено, що композиція президентських новорічних привітань (2022-2024 роки), що входять до воєнного дискурсу, складається з двох основних секцій. Кумулятивна – вибудовує образ української держави і її громадян; кульмінаційна – демонструє отриманий підсумок різним учасникам військового протистояння. Кумулятивний образ формується по-різному в окремих текстах внаслідок варіювання послідовності зображення сили нації, держави, окремих груп населення й кожного громадянина. У 2022-му році творення кумулятивного образу нації починається з окреслення інакшості-єдності українців із переходом до зображення України як людини і держави шляхом характеристики різних місць, окремих груп людей і їх індивідуалізації задля звернення до кожного громадянина. Кумулятивна секція привітання 2023-го року, навпаки, починається з індивідуалізації, яка поступається образу України й апеляції до окремих груп громадян. Новорічне звернення 2024-го року відзначається послідовним зображенням нації в ракурсах сім'ї, могутньої людини, воїнства, громадян, підлітків, інженерів, української мови. Кульмінаційні секції трьох розглянутих новорічних привітань різняться дією на різних учасників воєнного протистояння. У 2022-му році ця секція представляє нашу державу світові й співгромадянам в аспекті відновлення мирного життя. У 2023-му році отриманий кумулятивний підсумок слугує основою для демонстрації міжнародних перемог українців і вербального опору ворогові. У 2024-році створений кумулятивний образ держави подає її могутність різним учасникам воєнного протистояння: всьому світові, співгромадянам, які опинилися на тимчасово окупованій території і за кордоном, а також спрямовується у рік прийдешній.

Стаття розкриває провідну роль у створенні виокремлених ефектів і образів займенників, дієслів і морфосинтаксичних конструкцій.

Ключові слова: воєнний дискурс, новорічне привітання, Президент України, займенник, дієслово, морфосинтаксична конструкція.

Potapenko S.I., Andriyko V.I. Three war years – three New Year's Greetings by Ukrainian President: From ideas to verbal effects

The paper proves that the wartime New Year's greetings (2022-2024) by Ukrainian President Volodymyr Zelenskyy comprise two main sections: cumulative, creating an image of the state and its citizens; culminating, demonstrating the strength of Ukraine and its citizens to different parties of the military confrontation. In separate texts, the cumulative image is formed in different order depicting the strength of the nation, the state, various groups of people and each citizen from different perspectives. In 2022, the formation of the nation's cumulative image begins with outlining the Ukrainians' otherness-unity with passing over to representing Ukraine as a person and a state while characterizing different places, separate groups of citizens and appealing to individuals. Conversely, the cumulative section of the 2023 greetings begins with individualization, which gives way to the image of Ukraine and an appeal to particular groups of citizens. The 2024 New Year's address is marked by a consistent portrayal of the nation from the perspectives of a family, a powerful person, an army, citizens, teenagers, engineers, and the Ukrainian language. The culminating sections of the three greetings vary in addressing different war parties. In 2022, this section presents our country to the world and its citizens in terms of restoring their peaceful life. In 2023, the cumulative result serves as the basis for demonstrating Ukraine's international victories and verbal resistance to the enemy. In 2024, the cumulative image of the state renders its power to various confronting parties: the whole world, fellow citizens who found themselves on the temporarily occupied territories and abroad, as well as guides the country into the coming year. The paper reveals the leading role of pronouns, verbs, and morphosyntactic constructions in creating the discussed images and effects.

Keywords: war discourse, New Year's greetings, President of Ukraine, pronoun, verb, morphosyntactic construction.

Вступ. Початок повномасштабної російсько-української війни зумовив виникнення нового медійного явища – воєнного дискурсу Президента України Володимира Зеленського, що складається з двох основних частин: вітчизняної й міжнародної. Перша – призначена для щоденного інформування співвітчизників про стан нації у час війни (Креховецька, Мицан, 2022, с. 71; Потапенко, 2024, с. 48); друга – охоплює звернення до парламентів зарубіжних країн і міжнародних організацій, виголошені задля розширення кола прибічників України (Недайнова, 2024, с. 68; Matsuoka, Matsuoka, 2022, р. 98; Potapenko 2023; Potapenko 2024). Підраховано, що лише за перший рік війни Президент Зеленський зробив щонайменше 563 виступи перед громадянами України й іноземною аудиторією (Давиденко, Надельнюк 2023). Окреме місце у воєнному дискурсі Президента займають новорічні привітання, які підсумовують здобутки року попереднього й

окреслюють сподівання на майбутнє через створення словесних ефектів, тобто вражень, які мають надихнути слухача на нові здобутки.

Аналіз теоретичних і практичних розвідок виявив, що існуючі дослідження розглядають воєнний дискурс Президента Зеленського в різних аспектах: уживання окремих груп мовних засобів (Guliashvili, 2023), трансформації президентських виступів в англomовних новинах (Talavira, Potapenko, Mishchenko, 2024), створення сарказму (Джиджора, Мельник, 2022, с. 489) і персуазивної ефективності у зверненнях до парламентів інших країн (Talavira, Potapenko 2023). Дослідження новорічних привітань Президента Зеленського та його попередників на посаді обмежується семантичним аналізом ужитих слів. У цьому руслі виявлена частотність одиниць *Україна, українці, ми* в усіх його привітаннях, а також поширення ключових слів *війна, ворог, перемога, мир* у новорічних зверненнях воєнного часу (Балицька, Колодяжна 2025). Проте поза увагою дослідників залишається текстова взаємодія вказаних одиниць задля створення певних вражень, що потребує розробки окремої методики аналізу.

Методологія дослідження. Для виявлення текстових вражень, створюваних новорічними привітаннями Президента, проголошеними у 2022-2024 роках, застосовуємо метод перетворення ідеї в ефект, що передбачає три етапи аналізу: виокремлення у вступі провідної думки кожного тексту; зіставлення початкових ідей усіх трьох новорічних звернень; виокремлення лінгвокогнітивних засобів, що забезпечують формування ефектів відповідно до заявлених у вступі ідей.

На етапі виокремлення провідної ідеї окремого привітання виділяємо у вступі головну думку, яка упродовж усього тексту трансформується в ефекти, визначаючи його будову. Цей етап передбачає виконання трьох процедур. Перша – стосується вирізнєння ключових слів, які вважають індикаторами тематичності (aboutness) (Baker, 2004, p. 346). З огляду на те, що в початкових висловленнях тексту може бути кілька ключових слів, наступна процедура полягає в їх диференціації в ракурсі позначення фігури, тобто найбільш помітного елемента тексту, і фону як менш значного складника (Evans, Green, 2011, p. 69). Третя процедура спрямована на ідентифікацію семіотичних засобів диференціації провідних ідей, пов'язаних із виокремленням фігури: повторення окремих слів, уживання дейктичних і інших лексичних одиниць, які акцентують важливість позначуваних референтів, а також мультимодальних засобів. Продемонструємо

застосування перерахованих процедур на прикладі аналізу вступних абзаців до новорічних привітань воєнних років.

Дейктичне виокремлення головної ідеї здійснює вказівний елемент *це* у новорічному зверненні 2022-го року (1):

(1) *Цей рік почався 24 лютого. Без передмов і прелюдій. Різно. Рано. О 4-й годині. <... > Це був наш рік. Рік України. Рік українців* (Зеленський, 2022).

В (1) вказівний елемент *це* вводить провідну ідею тогорічного привітання, підсилюючи її сполученням інклюзивного займенника *наш* з іменниками *рік, Україна, українці: Це був наш рік. Рік України. Рік українців*.

Двократне повторення прикметника *головний* задля акцентування провідної ідеї тексту задіяне у вступі до привітання 2023-го року (2):

(2) *Зовсім скоро закінчується 2023 рік. Ще один рік нашої незалежності. Ще один рік нашої боротьби за незалежність. Ще один рік війни. Війни за свою землю. За нашу свободу. Одне за одного. <... > Головний підсумок року, головний його здобуток: Україна стала сильнішою. Українці стали сильнішими* (Зеленський, 2023).

Складність виокремлення провідної ідеї в уривку (2) зумовлена наявністю кількох ключових слів: п'ять разів повторюється іменник *рік*; двічі вживаються одиниці *незалежність, війна, сильніший*; семантично важливі субстантиви *боротьба і свобода*. Тому при виділенні провідної ідеї цього тексту спираємося на повторений двічі прикметник *головний*, оскільки він сполучається з іменниками *підсумок і здобуток*, які підпорядковують найчастотніший субстантив *рік* і вводять головну ідею тексту, висловлену твердженнями *Україна стала сильнішою. Українці стали сильнішими*.

Поєднання мультимодального й дейктичного способів виокремлення провідної ідеї тексту знаходимо у привітанні 2024-го року (3):

(3) *За мною – "Україна-мати". Україна, яка твердо стоїть на ногах. Не схиляє голови, дивиться вперед, вірить у своє майбутнє й перемогу над усім тим злом, що Росія нам принесла. Україна, яка здатна досягти справедливого миру, маючи щит і меч* (Зеленський, 2024).

У (3) провідна ідея тексту, яка полягає у зображенні могутності нашої держави, вводиться дейктичним виразом *за мною*, який вказує на пам'ятник *Україна-мати*, та трикратним повторенням топоніма *Україна*.

Зіставлення на другому етапі аналізу ключових слів, задіяних у вступних абзацах трьох новорічних привітань, дозволяє зробити висновок, що провідною ідеєю всіх аналізованих текстів є формування образів України і

українців у різних перспективах, адже відповідні топонім і етронім задіяні на початку всіх новорічних звернень.

На третьому етапі аналізу встановлюємо лінгвокогнітивні засоби, призначені для формування ефектів, суголосних з ідеями, заявленими на початку привітань. Унаслідок вивчення вступів до текстів встановлюємо, що крім протиставлення фігури й фону, задіяних під час виокремлення ключових слів, що передають провідну ідею новорічних звернень, важливо враховувати інші лінгвокогнітивні засоби дії на адресата. Перш за все, це – концептуальна метонімія, яка спирається на відношення суміжності (Evans, Green 2011, р. 311). Так, у висловленні *Україна стала сильнішою* (2) топонім позначає не державу, а людей, завдяки яким вона стала могутнішою. По-друге, це – концептуальна метафора, яка спираючись на відношення подібності (Evans, Green 2011, р. 293), виявляється в наділенні української держави рисами, близькими аудиторії: матері, напр., *Україна-мати* (3), або стійкої людини, напр., *Україна, яка твердо стоїть на ногах* (3). По-третє, це морфосинтаксичні конструкції, які як єдність форми і значення зберігають свою форму в будь-якому контексті (Hoffmann, 2022), а повторення цих побудов чи їхніх елементів справляє вплив на адресата, про що свідчить трикратне вживання конструкції *ще один рік* у такому фрагменті: *Ще один рік нашої незалежності. Ще один рік нашої боротьби за незалежність. Ще один рік війни* (2).

Після виокремлення провідних ідей новорічних привітань переходимо до аналізу їх текстового втілення в ракурсі ефектів і образів.

Результати дослідження та обговорення. Проведений аналіз свідчить, що президентські новорічні привітання воєнного часу (2022-2024 роки) побудовані за однією композиційною схемою, яка передбачає поділ тексту на дві основні секції. Кумулятивна – формує впливові образи України і її громадян, схарактеризованих у ракурсі поступового нарощування сил. Натомість, кульмінаційна секція використовує отриманий накопичувальний ефект могутності задля представлення держави і громадян в аспекті перемоги або демонстрації сили різним сторонам воєнного конфлікту: ворогові, українцям, що опинилися на тимчасово окупованих територіях і за кордоном, зарубіжжю. Проте окремі привітання мають свою специфіку реалізації вказаної кумулятивно-кульмінаційної організації.

У композиційній схемі **новорічного звернення 2022-го року** кумулятивна секція акцентує інакшість українців порівняно з мирним часом,

а кульмінація виявляється в демонстрації тієї інакшості усьому світові й у створенні ефекту відновлення миру.

Ефект інакшості у привітанні року 2022-го формується в два етапи.

Спочатку враження інакшості-єдності створюється трикратним повторенням прикметника *інший* (4):

(4) *24 лютого ми прокинулись. Інші ми. Інший народ. Інші українці. Перші ракети остаточно зруйнували лабіринт ілюзій. Ми побачили, хто є хто. На що здатні друзі, вороги, а головне – на що здатні ми самі* (Зеленський, 2022).

У (4) інакшість українців зображена як єдність одиницями *ми, народ, українці* та конструкціями *зруйнували лабіринт ілюзій; побачили, хто є хто; (побачили) на що здатні друзі, на що здатні ми самі*.

Потім запропонований ефект інакшості-єдності нації розкривається в різних ракурсах. Перший крок зображення інакшості як мужності акцентовано в кінці (5) висловленням Президента *Я пишаюся вами всіма, наші воїни!*:

(5) *Ми перемогли паніку. Не розбіглись, а зібралися. Ми перемогли сумніви, зневіру, страх. Ми повірили в себе й у свої сили. Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки. Я пишаюся вами всіма, наші воїни!* (Зеленський, 2022).

У (5) мужність українців передана взаємодією інклюзивного займенника *ми* з конструкціями *перемогли паніку; не розбіглись, а зібралися; перемогли сумніви; повірили в себе*, а також референцією до професійних груп, які зробили найбільш значний внесок у силове відстоювання держави: *Збройні Сили України. Розвідку. Нацгвардію. СБУ. ССО. Прикордонників. Тероборону. ППО. Поліцію. ДСНС. Усі наші сили оборони й безпеки* (Зеленський, 2022).

Перераховані вище риси народу в ракурсі інакшості-єдності слугують основою для подальшого зображення держави сполученням займенника *ми* з топонімом *Україна* (6):

(6) *Ми нічого не втратили. У нас забрали. Україна не втратила синів і доньок – їх забрали вбивці. Українці не втратили домівок – їх знищили терористи. Ми не втратили своїх земель – на них зайшли загарбники. Світ не втратив мир – Росія його зруйнувала* (Зеленський, 2022).

У (6) вживання займенника *ми* й трикратне повторення заперечної форми дієслова *втратити* забезпечують метонімічне прочитання топоніма *Україна* як засобу позначення єдності громадян.

Надалі Україна як держава зображена завдяки перерахунку місць, які відстоювали наші громадяни: *Гостомель. Буча. Ірпінь. Бородянка. Харків. Маріуполь. Драмтеатр. Напис "Діти"; "Азовсталь"; Оборона Києва; Острів Зміїний* (Зеленський, 2022).

Кумулятивний образ українців акцентується висловленнями *Я хочу сказати всім вам: українці, ви неймовірні! Погляньте, що ми зробили й що ми робимо!* Вони передують зображенню активності громадян різними конструкціями.

По-перше, сміливість груп українців і окремих осіб позначена суб'єктно-предикативними побудовами *наші воїни розносять; наші люди зупиняли; дід зупиняє руками танк; жінка збиває дрон; в окупації крали ворожі танки; збирали за години на "Ловців Шахедів"; витримали всі погрози, обстріли, касетні бомби, крилаті ракети; підтримували одне одного і державу.*

По-друге, важливість кожного індивіда наголошена конструкцією *кожен, хто* (7):

(7) *На війні важливий кожен. Хто тримає в руках зброю, кермо авто, штурвал судна чи літака, скальпель чи указку. Кожен, хто за ноутбуком, хто керує комбайном, потягом. Хто на блокпосту й на електростанції. Журналісти й дипломати, комунальники та рятувальники* (Зеленський, 2022).

Наведений абзац звернення до різних груп громадян і індивідуалізації продовжується апеляцією до єднання, означеного конструкцією *всі, хто* в абзаці (8), який завершується третім висловленням, що акцентує кумулятивність, – *Я захоплююся вами всіма. Я хочу подякувати кожному незламному регіону України:*

(8) *Всі. Хто працює. Вчиться в університеті або школі. І навіть ті, хто тільки вчиться ходити. Все це – заради них. Наших дітей. Наших людей. Нашої країни. <...> Кожен із нас – борець. Кожен із нас – фронт. Кожен із нас – основа оборони. Ми б'ємось як одна команда – уся країна, усі наші регіони. Я захоплююся вами всіма. Я хочу подякувати кожному незламному регіону України* (Зеленський, 2022).

У (8) єдність громадян представлена конструкцією *всі, хто*, інклюзивною формою *наш* і займенником *ми*, а окремішність побудовою *кожен з нас*.

Формування кумулятивного образу України завершується в цьому привітанні поєднанням референції до міст і їх жителів, які по-різному працювали на перемогу: Харків, Сумщина й Суми, Дніпро, Херсон, що героїчно захищалися; Рівне, Івано-Франківськ, Тернопіль, Вінниця, що стали прихистком для мільйонів українців; Львів, Ужгород, Чернівці, Луцьк, що отримують і передають мільйони тон допомоги з Європи та світу; Хмельницький, Житомир, Кропивницький, Полтава, що приймають в евакуації бізнес, підприємства, університети.

Сформований образ сильної України та її громадян задіяно в кульмінаційній частині привітання задля представлення держави світові й вселення в громадян надії на відновлення миру.

Накопичений образ України й українців передусім слугує гарним підґрунтям для зображення визначної ролі України у світі (9):

(9) *Це рік, коли Україна змінила світ. А світ відкрив Україну. Нам казали: капітуляція. Ми обрали контрнаступ! Нам казали йти на поступки та компроміси. Ми йдемо у Євросоюз і НАТО. Світ почув Україну. Європарламент, Бундестаг, парламент Британії, Кнесет, Конгрес США* (Зеленський, 2022).

Глобальна роль нашої держави передана у (9) суб'єктно-предикативними конструкціями з дієсловами на позначення найпростіших дій людини (*змінити, відкрити, обрати, йти, почувти*), що дозволяє акцентувати здобутки наших співгромадян: *Україна змінила світ; світ відкрив Україну; обрали контрнаступ; йдемо у Євросоюз; світ почув Україну* (Зеленський, 2022).

Крім зображення глобальної ролі України, кумулятивний образ сильної держави і громадян також використаний для вселення в слухачів надії на відновлення миру п'ятикратним повторенням конструкцій з іменником *повернення*:

(10) *Нехай цей рік буде роком повернення. Повернення наших людей <...> Повернення наших земель. <...> Повернення до звичайного життя. <...> Повернення того, що у нас вкрали <...>* (Зеленський, 2022).

Подібно до розглянутого привітання у композиційній схемі **новорічного звернення 2023 року** кумулятивна секція зображає

накопичення українцями і їх державою сили, а кульмінація відрізняється: у ній ідеться про низку міжнародних перемог України й опір ворогові.

Кумулятивна секція цього привітання формує образ українців, звертаючись до тих самих груп громадян, що і в тексті попереднього року, але іншими мовними засобами. Останні забезпечують взаємодію ефектів індивідуалізації, яка відображає прагнення Президента достукатися до кожного громадянина, і національного єднання.

Ефект індивідуалізації створений п'ятикратним повторенням займенника *кожен* на початку новорічного привітання (11):

(11) *Запитавши в мільйонів українців про те, яким був цей рік, можна отримати мільйони різних відповідей. Кожен згадає щось своє. Згадає когось свого. Кожен має те, через що усміхнутися. Бо вдалося. Кожен має те, через що заплакати. Через втрати. Кожен із нас цього року боровся, працював, чекав, допомагав, жив і сподівався. По-своєму. Кожен. Але кожен знайде в цьому році щось спільне для всіх українців. Головний підсумок року, головний його здобуток: Україна стала сильнішою. Українці стали сильнішими* (Зеленський, 2023).

В (11) ефект індивідуалізації посилюється винесенням займенника *кожен* у позицію підмета, що співвідноситься з фігурою, тобто найбільш помітним компонентом візуального сприйняття. В кінці наведеного уривка (11) враження єднання досягається заміною займенника *кожен* конструкцією *всі українці*, що підкреслює гуртування громадян, власною назвою *Україна*, яка позначає державу, й двократним сполученням етноніма *українці* з прикметником *сильніший*.

Подібно до привітання 2022 ефекти, що характеризують окремих громадян, поступаються формуванню образу України в цілому (12):

(12) *Україна жива. Україна живе. Україна бореться й б'ється. Україна рухається, Україна долає шлях. Україна здобуває. Україна працює. Україна існує. І все разом – це не новорічне диво* (Зеленський, 2023).

У (12) образ сильної України створено восьмиразовим винесенням топоніма *Україна* на початок окремих висловлень, тобто у позицію фігури, у поєднанні з дієсловами, що активують метафору УКРАЇНА – ЦЕ ЛЮДИНА: *жива / живе, бореться, б'ється, рухається, долає (шлях), здобуває, працює, існує*.

Творення кумулятивного образу українців завершується у привітанні 2023 року зверненням до різних груп населення (13). Передусім це –

військові, які відстояли державу. Вони схарактеризовані висловленнями *Я пишаюся кожним українським воїном. Допоки ви є, є Україна в кінці* (13):

(13) *Вистояла наша енергетика. Вистояла наша країна. Перемогла цей рік. І я хочу сказати дякую усім тим, завдяки кому насамперед це стало можливим. Усі наші Сили безпеки й оборони. Я пишаюся кожним українським воїном. Допоки ви є, є Україна* (Зеленський, 2023).

Інші групи громадян, до яких звертається Президент, включають медиків, пожежників, учителів, залізничників, волонтерів; тих, хто виїхав за кордон і повернувся додому; тих, хто довів *я сильніший за страх, сильніший за сумніви історії*; українців, що перебувають на тимчасово окупованих територіях.

Створений у першій секції привітання кумулятивний образ українців підсумовується висловленнями *І такий народ надихає – ви бачите – весь світ. І таку державу хочуть бачити у європейській родині* (Зеленський, 2023).

Отриманий підсумок слугує основою для розгортання кульмінаційної секції, яка перераховує міжнародні перемоги українців у 2023-му році. До них включено початок переговорів щодо вступу України в ЄС, *українську формулу миру, яку вже підтримали 80 країн світу; гарантії безпеки для України, до яких сьогодні вже приєдналися три десятки держав; зерновий коридор <...>* (Зеленський, 2023).

Наведений перелік перемог посилює образ України і її громадян, акцентований чотирикратним повторенням прикметника *сильніші* у сполученні з іменником *українці* й інклюзивним займенником *ми* (14) перед висловленням подальшого словесного опору ворогові:

(14) *Цьогоріч українці доводили: ми сильніші за брехню, ми сильніші за ІІсО. Сильніші за розпач, розбрат, зневіру. <...> Вкотре доводячи: українці сильніші за будь-які інтриги, за всі спроби послабити світову солідарність, розхитати коаліцію наших союзників* (Зеленський, 2023).

Кумулятивний ефект, посилений у (14) референцією до союзників, використаний для словесного опору ворогові (15) одиницями й конструкціями на позначення українського озброєння – *зброя, наша техніка, артилерія, наші снаряди, наші дрони, морські "привіти" ворогу, щонайменше мільйон українських FPV*, а також іронічним вживанням дієслова *пригощати*:

(15) *І наступного року ворог відчує люту вітчизняного виробництва. Наша зброя, наша техніка, артилерія, наші снаряди, наші дрони, морські*

"привіти" ворогу та щонайменше мільйон українських FPV. Усе, чим ми щедро будемо пригощати. На суші, у повітрі та, звісно, на морі. На нашому Чорному морі (Зеленський, 2023).

Всеосяжність українського опору ворогові у (15) підкреслено вказівками на всі частини земної поверхні конструкціями *на суші, у повітрі, на морі* з окремим акцентом на Чорному морі.

Кумулятивний етап формування образу України і її громадян у **привітанні 2024 року** передую двом кульмінаційними секціям: одна демонструє нашу силу різним сторонам воєнного протистояння, а друга – націлена у рік прийдешній.

Кумулятивна секція звернення 2024 року відзначається послідовним зображенням держави і нації в семи окремих ракурсах: сім'ї, могутньої людини, воїнів, громадян, підлітків, інженерів, мови.

Сімейний ракурс зображення держави досягається через відсилання до пам'ятника *"Україна – мати"*, який пов'язує образ країни з найближчою для кожного з нас людиною, викликаючи відповідні почуття: *За мною – "Україна-мати"*. Образ матері підсилено метафорою могутньої людини, створеною дієсловами, які позначають три різновиди дій: фізичні (*Україна, яка твердо стоїть на ногах*), поведінкові й розумові (*Не схиляє голови, дивиться вперед, вірить у своє майбутнє й перемогу*).

Воєнний ракурс держави акцентований мультимодально через співвіднесення кінцевої частини висловлення *Україна, яка здатна досягти справедливого миру, маючи щит і меч* з відповідною зброєю у руках статуї.

Державний – найбільш очікуваний – ракурс зображення країни, відтворений у (16) іменниками *держава* й *громадяни*, посилено дієсловами *цінує* й *береже*, а також іменником *гордість*:

(16) *Я звертаюся сьогодні до всіх, хто цінує Україну, береже свою державу, каже з любов'ю про неї. Людям, для яких бути громадянами України – гордість (Зеленський, 2024).*

Різноракурсна диференціація громадян надалі позначена низкою одиниць: іменниками *українці / українки* у висловленнях *А для мене гордість – бути Президентом таких людей, українців та українок* та *На рідну землю з полону повернулося 189 українців*; прикметником *українські* у твердженні *Українські хлопчики та дівчатка, які перемагають цю війну*; топонімом *Україна* в уривку *Пишаюся, коли весь рік, зустрічаючись із ними <інженерами>, чую: вони щасливі, що потрібні Україні*. Наведені

висловлення підкреслюють єднання громадян, одночасно диференціюючи їх за заняттям (*воїни, інженери*), віком і гендером (*хлопчики та дівчата*), щоб показати, що джерело нашої могутності – це прості люди.

Надалі зображення держави й нації підкріплене назвами українських ракет (17):

(17) *Змушує ворога вчити українську. "Паляниця", "Пекло", "Рута". Змушує тремтіти від слів "Нептун" і "Сапсан" (Зеленський, 2024).*

Референція до української мови підсумовує у (17) різноманітні іпостасі України, означені в цьому тексті: матерів, дужих людей, воїнів, простих громадян, підлітків, інженерів.

Кумулятивний образ України, сформований у першій секції привітання, посилено описом досягнень спортсменів, які символізують могутність нації світові (18):

(18) *І те, що ми такі, доводили не раз. Наші спортсмени. Олександр Хижняк, наш Танк. Ольга Харлан, Ярослава Магучіх, усі наші олімпійці та паралімпійці <...> (Зеленський, 2024).*

Накопичений у першій секції привітання образ-ефект держави й нації демонструє у кульмінаційній частині тексту могутність України учасникам воєнного протистояння: всьому світу (*Повна зала Нотр-Дам-де-Парі аплодує*); співгромадянам, які опинилися на тимчасово окупованих територіях (*І будемо боротися за всіх, кого Росія загнала в окупацію, та не змогла окупувати їхні українські серця*) або за кордоном: *В Берліні, Празі чи Токіо сьогодні скажуть: "Слава Україні!" І світ відповість: "Героям слава!"* (Зеленський, 2024).

Кумулятивний ефект також спрямований проти ворога завдяки сполученню прикметника *українські* з назвами ракет і дронів, які слугують нашими риторично-силовими аргументами (19):

(19) *Усе це – наші ракети. Українські. "Гор", "Вампір", "Колібрі", "КАМІК", "Лютій", Heavy Shot, Fire Point. Усе це – наші дрони. Українські. І все це – наші аргументи, аргументи для справедливого миру (Зеленський, 2024).*

Другий фрагмент кульмінаційної секції привітання, що спирається на кумулятивний образ держави і громадян, акцентує іпостасі України, пов'язані з майбутнім загальним і з прийдешнім роком зокрема. Ці ракурси включають скорботу (*І сьогодні серце України всіяне шрамами. Це імена наших полеглих героїв*); міць держави, відтворену через порівняння з

велетнем дієсловами *боротися, поважати, стоїть і вистойть*, прикметником *сильний*: *Дякую всім, завдяки кому Україна стоїть і вистойть. Подолає свій шлях до миру, сильної України. І до України європейської* (Зеленський, 2024).

У цій частині привітання майбутнє української держави безсумнівно пов'язується зі вступом до ЄС (20):

(20) *І це вже не просто слова – це реальність, яка настала в червні цього року з відкриттям переговорів про вступ України до ЄС. І це історичний результат. Цей шлях уже безповоротний. І Україна буде у Євросоюзі. <...> Нехай 2025-й стане нашим роком, роком України* (Зеленський, 2024).

Останнє висловлення наведеного уривку (*Нехай 2025-й стане нашим роком, роком України*) (20) корелює зі вступом новорічного привітання 2022-го року: *Цей рік почався 24 лютого <...>. Це був наш рік. Рік України. Рік українців* (Зеленський, 2022). Проте прийом обрамленості об'єднує не лише новорічні привітання воєнного часу, а й текст 2024-го року, який закінчується висловом *За кожним із нас – "Україна-мати"*, повертаючи адресата до мультимодального образу, активованого на початку тексту.

Висновки. Композиція президентських новорічних привітань воєнного часу складається з двох основних секцій: кумулятивної, призначеної для створення накопичувального образу української держави і її громадян, і кульмінаційної, задіяної для демонстрації сили України і громадян різним учасникам військового протистояння. Загалом кумулятивний образ формується через характеристику нації, держави, різних груп населення й кожного громадянина, але в різній послідовності в окремих текстах. У 2022-му році формування кумулятивного образу нації починається з тлумачення інакшості-єдності українців з переходом до України як держави через характеристику різних місць, окремих груп громадян і їх індивідуалізації відповідними мовними засобами. Привітання 2023-го року відкривається індивідуалізацією, тобто зверненням до кожного громадянина, яка поступається образу України й зверненню до окремих груп співгромадян. Кумулятивна секція новорічного звернення 2024-го року відзначається послідовним зображенням нації в семи окремих ракурсах: сім'ї, могутньої людини, воїнів, громадян, підлітків, інженерів, мови. Кульмінаційні секції трьох привітань різняться зверненістю до різних учасників воєнного протистояння. У 2022-му році ця секція представляє нашу державу світові й

співгромадянам в аспекті повернення до мирного життя. У 2023-му році отриманий кумулятивний підсумок слугує основою для перераховування міжнародних здобутків українців з наступним чиненням вербального опору ворогові. У 2024-році створений кумулятивний образ держави демонструє нашу могутність різним сторонам воєнного протистояння: всьому світові; співгромадянам, які опинилися на тимчасово окупованих територіях і за кордоном, а також спрямований у рік прийдешній.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у виокремленні композиційних схем побудови інших промов Президента України, а також їх перекладу англійською мовою.

ДЖЕРЕЛА

1. Балицька, М., Колодяжна, Д. (2025). Від Кравчука до Зеленського: аналітика новорічних звернень президентів України. *Вокс Україна*. <https://voxukraine.org/vid-kravchuka-do-zelenskogo-analotyka-novorichnyh-zvernenn-prezydentiv-ukrayiny>
2. Давиденко, Б., Надельнюк, О. (2023). Сила слова. Зеленський виступав з початку війни понад 560 разів. Як його промови вплинули на Україну та світ. *Forbes*. <https://forbes.ua/war-in-ukraine/sila-slova-zelenskiy-vistupav-z-pochatku-viyni-ponad-560-raziv-yak-yogo-promovi-vplinu-li-ukrainu-ta-svit-24022023-11965>
3. Джиджора, Є.В., Мельник, С. М. (2022). Промови Президента України Володимира Зеленського у перші місяці російсько-української війни: форми саркастичної риторики. *New development horizons of philological science: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 489-503. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-248-7-21>
4. Зеленський, В.О. (2022). *Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського*. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>
5. Зеленський, В.О. (2023). *Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського*. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-88037>
6. Зеленський, В.О. (2024). *Новорічне привітання Президента України Володимира Зеленського*. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-95297>
7. Креховецька, С. А., Мицан, Д. М. (2022). Звернення Володимира Зеленського до українського народу в період війни. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Філологія, 56, 71-74. DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.56.15>
8. Недайнова, І. (2024). Алюзія як риторична стратегія в антивоєнному дискурсі Президента Зеленського. *Український воєнний дискурс: полілог жанрів і стилів: колективна монографія* [загальна редакція Ізотова Н.П., Потапенко С.І.], 68- 95. Київ: Видавничий центр КНЛУ.
9. Потапенко, С. (2024). Вітчизняний воєнний дискурс Президента Зеленського: риторико-прагматичні ефекти. *Український воєнний дискурс: полілог жанрів і стилів: колективна монографія* [загальна редакція Ізотова Н.П., Потапенко С.І.], 48-67. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024.
10. Baker, P. (2004). Querying Keywords Questions of Difference, Frequency, and Sense in Keywords Analysis. *Journal of English Linguistics*, 32 (4), 346-359.

11. Evans, V., Green, M. (2011). *Cognitive Linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
12. Guliashvili N. (2023). National identity revisited: Deictic WE in President Zelenskyy's speeches on Russia-Ukraine war. *Journal of Language and Politics*, 22 (6), 779-801.
13. Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar: The Structure of English*. Cambridge: Cambridge University Press.
14. Matsuoka, M., Matsuoka, R. (2022). Cultivation of solidarity and soft power: Ukrainian President Zelensky's 2022 speech to Japan. *East European Journal of Psycholinguistics*, 2 (9), 98-115. <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/662/329>
15. Potapenko, S. (2023). Ukrainian President Zelensky's resistance discourse: Cognitive rhetorical analysis of the address to the UK Parliament. *DiscourseNet Collaborative Working Paper Series*, No. 8/6. https://discourseanalysis.net/sites/default/files/2023-01/Potapenko_2023_DNCWPS_8-6.pdf
16. Potapenko, S. (2024). Ukrainian President Zelenskyy's speeches to neighboring states' parliaments: Media rhetorical perspective. *Лінгвістичні студії. Linguistic Studies*, 28, 37-47. DOI: 10.31558/1815-3070.2024.48.3 ISSN: 2308-0019
17. Talavira, N., Potapenko, S. (2023). Defining media speech effectiveness: A case of Ukrainian President Zelenskyy's addresses to national parliaments. *Forum for Linguistics Studies*, 5 (3). <https://fls.acad-pub.com/index.php/FLS/article/view/1990>
18. Talavira, N., Potapenko, S., Mishchenko, T. (2024). News reporting of public speeches in English on-line media: a constructional perspective. *Studies about Languages*, 44 (1), 38-52. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.1.44.34866>

REFERENCES

1. Balytska, M., Kolodiazna, D. (2025). Vid Kravchuka do Zelenskoho: analityka novorichnykh zvernien prezydentiv Ukrainy. *Voks Ukraina*. <https://voxukraine.org/vid-kravchuka-do-zelenskogo-analalyka-novorichnykh-zvernien-prezydentiv-ukrayiny>
2. Davydenko, B., Nadelniuk, O. (2023). Syl slova. Zelenskyi vystupav z pochatku viiny ponad 560 raziv. Yak yoho promovy vplynuly Ukrainu ta svit. *Forbes*. <https://forbes.ua/war-in-ukraine/sila-slova-zelenskiy-vistupav-z-pochatku-viyni-ponad-560-raziv-yak-yogo-promovi-vplynuli-ukrainu-ta-svit-24022023-11965>
3. Dzhydzhora, Ye.V., Melnyk, S. M. (2022). Promovy Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho u pershi misiatsi rosiisko-ukrainskoi viiny: formy sarkastychnoi rytoryky. *New development horizons of philological science: Scientific monograph*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 489-503. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-248-7-21>
4. Zelenskyi, V.O. (2022). Novorichne pryvitannia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-80197>
5. Zelenskyi, V.O. (2023). Novorichne pryvitannia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-88037>
6. Zelenskyi, V.O. (2024). Novorichne pryvitannia Prezydenta Ukrainy Volodymyra Zelenskoho. <https://www.president.gov.ua/news/novorichne-privitannya-prezidenta-ukrayini-volodimira-zelens-95297>
7. Krekhovetska, S. A., Mytsan, D. M. (2022). Zvernennia Volodymyra Zelenskoho do ukrainskoho narodu v period viiny. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, 56, 71-74. DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.56.15>
8. Nedainova I. (2024). Aliuziia yak rytorychna stratehiia v antyvoiennomu dyskursi Prezydenta Zelenskoho. *Ukrainskyi voiennyi dyskurs: poliloh zhanriv i styliv: kolektyvna*

monohrafiia [zahalna redaktsiia Izotova N.P., Potapenko S.I.], 68- 95. Kyiv: Vydavnychiy tsentr KNLU.

9. Potapenko S. (2024). Vitchyzniani voiennyi dyskurs Prezydenta Zelenskoho: rytoryko-prahmatychni efekty. *Ukrainskyi voiennyi dyskurs: poliloh zhanriv i styliv: kolektyvna monohrafiia* [zahalna redaktsiia Izotova N.P., Potapenko S.I.], 48-67. Kyiv: Vydavnychiy tsentr KNLU.

10. Baker, P. (2004). Querying Keywords Questions of Difference, Frequency, and Sense in Keywords Analysis. *Journal of English Linguistics*, 32 (4), 346-359.

11. Evans, V., Green, M. (2011). *Cognitive Linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.

12. Guliashvili N. (2023). National identity revisited: Deictic WE in President Zelenskyy's speeches on Russia-Ukraine war. *Journal of Language and Politics*, 22 (6), 779-801.

13. Hoffmann, T. (2022). *Construction Grammar: The Structure of English*. Cambridge: Cambridge University Press.

14. Matsuoka, M., Matsuoka, R. (2022). Cultivation of solidarity and soft power: Ukrainian President Zelensky's 2022 speech to Japan. *East European Journal of Psycholinguistics*, 2 (9), 98-115. <https://eejpl.vnu.edu.ua/index.php/eejpl/article/view/662/329>

15. Potapenko, S. (2023). Ukrainian President Zelensky's resistance discourse: Cognitive rhetorical analysis of the address to the UK Parliament. *DiscourseNet Collaborative Working Paper Series*, 2023. No. 8/6. https://discourseanalysis.net/sites/default/files/2023-01/Potapenko_2023_DNCWPS_8-6.pdf

16. Potapenko, S. (2024). Ukrainian President Zelenskyy's speeches to neighboring states' parliaments: Media rhetorical perspective. *Лінгвістичні студії. Linguistic Studies*, 28, 37-47. DOI: 10.31558/1815-3070.2024.48.3 ISSN: 2308-0019

17. Talavira, N., Potapenko, S. (2023). Defining media speech effectiveness: A case of Ukrainian President Zelenskyy's addresses to national parliaments. *Forum for Linguistics Studies*, 5 (3). <https://fls.acad-pub.com/index.php/FLS/article/view/1990>

18. Talavira, N., Potapenko, S., Mishchenko, T. (2024). News reporting of public speeches in English on-line media: a constructional perspective. *Studies about Languages*, 44 (1), 38-52. <https://doi.org/10.5755/j01.sal.1.44.34866>

Дата надходження статті до редакції: 20.03.2025

Прийнято до друку: 22.04.2025